

SUMQAYIT KİMYA SƏNAYESİ - 70

Azərbaycanın görkəmli kimyaçı alimləri

Bilal Dadaşov
(Şamaxı, 30 dekabr 1915)

Bilal Dadaşov
(Şamaxı, 30 dekabr 1915)

1931-1934-cü illərdə İqtisadiyyat İnstitutunun fəhlə fakültəsində təhsil aldıqdan sonra 1934-1939-cu illərdə Bakı Dövlət Universitetinin kimya fakültəsinin tələbəsi olmuş və eyni zamanda 1936-1938-ci illərdə Üzvi kimya kafedrasında laborant vəzifəsində çalışmışdır. 1939-cu ildə universiteti əla qiymətlərlə bitirdikdən sonra Dövlət İmtahan Komissiyasının qərarı ilə Fiziki kimya kafedrasında assistent vəzifəsində işləmək üçün saxlanmışdır. Həmin ildə də BDU-nun aspiranturasına daxil olmuşdur. 1944-cü ildə "Azərbaycanın vulkan külü piroqazındakı propilen fraksiyasının katalitik oksidləşməsi" mövzusunda dissertasiya işini müdafiə edərək elmlər namizədi dərəcəsi almışdır. II Dünya müharibəsi illərində xüsusi dövlət tapşırıqlarını yerinə yetirmişdir. 1939-1944-cü illərdə eyni zamanda BDU-da assistent və Feldşer Mamaçılıq Texnikumunda kimya müəllimi olmuşdur. 1957-ci ildə "Karbonhidrogen quruluşunun tədqiqi və kerosin tərkiblərinin raket mühərrik maye kamerasında yanma davamlılığı" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək kimya elmləri doktoru alimlik dərəcəsi almışdır. 1963-cü ildə Fiziki kimya ixtisası üzrə professor adına layiq görülmüşdür.

B.Dadaşov 1980-ci ildə Kimyəvi fizika ixtisası üzrə Azərbaycan Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü seçilmişdir. Onun rəhbərliyi ilə fiziki-kimya və kinetika və kataliz sahəsində apardığı elmi-tədqiqat işləri 224 elmi əsərdə, o cümlədən 17 müəlliflik şəhadətnaməsində öz təcəssümünü tapmışdır.

Professor B.Dadaşovun rəhbərliyi ilə 4 elmlər doktoru və 21 elmlər namizədi yetişmişdir. Elmin inkişafında və elmi kadrların hazırlanmasında xidmətlərinə görə Azərbaycanın Əməkdar elm xadimi adına layiq görülmüşdür. 1953-cü ildə o,

Vahab Əliyev
(Bakı, Saray qəsəbəsi,
20 iyun 1908 - 2 avqust 1993)

"Əməkde fərqlənməyə görə", müharibədə iştirakına görə isə "Qafqazın müdafiəsinə görə", "1941-45-ci illər" medalları ilə təltif olunmuşdur. O, dəfələrlə respublika elmini Almaniya, Çexoslovakiya, Rumıniya, Bolqarıstan və digər xarici ölkələrdə təmsil etmişdir.

Soltan Mehdiyev
(İsmayılı, 2 dekabr 1914 -
12 oktyabr 1985)

Vahab Əliyev
(Bakı, Saray qəsəbəsi,
20 iyun 1908 - 2 avqust 1993)

1934-cü ildə Moskvada Qubkin adına Neft İnstitutunu kimyaçı-texnolog ixtisası üzrə bitirərək "Azneft-layihə" institutunda layihəçi-mühəndis vəzifəsində işləmişdir. 1950-ci ildə parafin və olefin karbonhidrogenlərinin dehidrogenləşməsi üçün kiçik dispersli katalizatorların hazırlanması və tədqiqi mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə etmişdir. O, kimya sənayesinin bir çox sahələri üzrə dəyərli elmi-tədqiqat işlərinin müəllifidir. 1961-ci ildə reaksiyaya qabil karbonhidrogenlərin neft kimyasında işlənməsi və tədqiqi mövzusunda doktorluq dissertasiyası müdafiə etmişdir. 1948-ci ildə Bakı Krekinq zavodlarının yenedənqurulmasındakı fəaliyyətinə görə SSRİ Dövlət Mükafatına layiq görülmüş, 1964-cü ildə isə ona Azərbaycanın Əməkdar elm və texnika xadimi adı verilmişdir. V.Əliyevin respublika neft sənayesinin inkişafında əvəzedilməz xidmətləri olmuşdur. Bilavasitə onun rəhbərliyi ilə "qaynar" lay texnologiyasının nəzəri əsasları işlənib hazırlanmış və

bir çox kimyəvi proseslərə tətbiq edilmişdir. Görkəmli alim 5 monoqrafiyanın, 30-dan çox patentin, 100-dən artıq müəlliflik şəhadətnaməsinin, 400-dən artıq elmi məqalənin müəllifidir. Onun rəhbərliyi altında 7 elmlər doktoru və 60 elmlər namizədi yetişdirilmişdir. 1976 və 1982-ci illərdə 2 dəfə Azərbaycan Dövlət Mükafatına layiq görülmüşdür.

Soltan Mehdiyev
(İsmayılı, 2 dekabr 1914 -
12 oktyabr 1985)

1927-31-ci illərdə Bakı Pedaqoji Texnikumunu bitirdikdən sonra kənd orta məktəbində müəllim işləmiş, 1934-1939-cu illərdə Bakı Dövlət Universitetinin kimya fakültəsində təhsil almışdır. İkinci Dünya mü-

ona Neft kimyası ixtisası üzrə professor adı verilmişdir. O, 1958-ci ildə Azərbaycan Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü, 1968-ci ildə isə həqiqi üzvü seçilmişdir.

Soltan Mehdiyev neft karbonhidrogenləri kimyası və kimya sintezi sahəsində bir sıra qiymətli nəzəri və praktik məsələlərin həllinə həsr olunmuş 600-dək elmi əsərin, 9 monoqrafiyanın və 100-dək elmi şəhadətnamənin müəllifidir. Akademik S.Mehdiyev 10 elmlər doktoru və 75 elmlər namizədi yetişdirmişdir. 1979-cu ildə Azərbaycanın Əməkdar elm xadimi adına layiq görülmüşdür.

Mark Dalin
(Bakı, 25 mart 1906 -
13 oktyabr 1996, Bakı)

1930-cu ildə Azərbaycan Sənaye İnstitutunu bitirdikdən sonra Azərbaycan Elmi-Tədqiqat Neft Emalı İnstitutunda işləmişdir. 1935-ci ildən Sintetik kauçuk təcrübə zavodunda dünya təcrübəsində ilk dəfə olaraq qazayırıcı qurğuda soyutma yolu ilə piroliz qazlarında qatılaşdırılmış etilenin alınma prosesini həyata keçirmişdir.

İkinci Dünya müharibəsi illərində müdafiə əhəmiyyətli məhsulların alınması işində çalışmışdır. 1963-cü ildən 1987-ci ilədək Ümumittifaq Elmi-Tədqiqat Olefinlər İnstitutunun direktoru, daha sonra isə - 1996-cı ilədək direktorun məsləhətçisi vəzifələrində çalışmışdır. M.Dalin 1946-cı ildə bir qrup mütəxəssislə birlikdə yüksək oktanlı aviayanacaqın komponenti olan alkilbenzolların sintezi və tətbiqi prosesinə görə SSRİ Dövlət Mükafatına layiq görülmüşdür. Dalinin elmi-tədqiqat işləri 16 monoqrafiya, 450-yə qədər elmi əsər, 100 müəlliflik şəhadətnaməsində öz əksini tapmışdır. Onun rəhbərliyi ilə 8 elmlər doktoru və 26 elmlər namizədi hazırlanmışdır. Neft-kimya elminin inkişafında və elmi kadrların hazırlanmasında xidmətlərinə görə 1964-cü ildə Azərbaycanın Əməkdar Elm Xadimi adına layiq görülmüşdür.

Mark Dalin
(Bakı, 25 mart 1906 -
13 oktyabr 1996, Bakı)

haribəsi illərində bəzi hərbi əhəmiyyətli partlayıcı maddələrin alınması üzərində çalışmışdır. 1943-cü ildə Tbilisidə namizədlik dissertasiyası, 1955-ci ildə isə Moskvada "Tsiklan karbonhidrogenlərinin sintezi və çevrilmələri sahəsində tədqiqatlar" mövzusunda doktorluq dissertasiyası müdafiə etmişdir. 1956-cı ildə